

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 43/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi arvonlisäverolain ja kirjanpitolain 2 luvun 9 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä tammikuuta 2003 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi arvonlisäverolain ja kirjanpitolain 2 luvun 9 §:n muuttamisesta (HE 266/2002 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Suvi Anttila, valtiovarainministeriö

- neuvotteleva virkamies Markku Jänkälä, kauppa- ja teollisuusministeriö
- ylitarkastaja Soili Sinisalo, Verohallitus
- toimitusjohtaja Jouko Karttunen, Tiliaktiiva Oy edustaen Keskuskauppakamaria
- veroasiantuntija Anna-Liisa Aminoff-Lindblad, M-real Oyj edustaen Keskuskauppakamaria.

Kirjallisen lausunnon ovat toimittaneet:

- valtiovarainministeriö
- Kirjanpito toimistojen Liitto
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.
- Palvelutyönantajat ry
- Suomen Kuntaliitto
- Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että arvonlisäverolakiin tehtäisiin laskutusta koskevan Euroopan yhteisön direktiivin edellyttämät muutokset. Direktiivillä on luotu lähtökohtaisesti tyhjentävät puitteet Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden laskutusta koskeville arvonlisäverosäännöksille. Esitys koskee laskun antovelvollisuutta, laskun käsitettä, laskulta vaadittavaa tietosisältöä, sähköistä laskutusta sekä laskujen säilyttämistä.

Direktiivi muun muassa yhdenmukaistaa laskulta arvonlisäverotuksessa vaadittavan tietosisällön. Arvonlisäverolakiin sisällytettäisiin direktiivin mukaiset laskujen tietosisältövaati-

mukset. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että lasku voi muodostua erillisistä asiakirjoista. Direktiivin mukaisesti lakiin lisättäisiin nimenomaiset säännökset niistä edellytyksistä, joiden mukaan ostaja voi laatia laskun myyjän puolesta. Sähköiselle laskutukselle ei asetettaisi erityisiä edellytyksiä. Arvonlisäverolakiin otettaisiin säännökset tositteiden säilyttämisvelvollisuudesta, -paikasta ja -ajasta.

Laskut voitaisiin tallentaa sähköisesti missä jäsenvaltiossa tahansa, jos tallennus on suoritettu siten, että se takaa täydellisen tosiaikaisen tietokoneyhteyden kyseisiin tietoihin. Yhden-

mukaisuuden vuoksi kirjanpitolakia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti.

Arvonlisäverolain ostovähennyksen käyttämisestä koskevia säännöksiä ehdotetaan myös muutettaviksi vastaamaan kuudennen arvonlisäverodirektiivin säännöksiä. Ostovähennysoikeuden edellytyksenä olisi lain vaatimukset täyttävän laskun hallussapito. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan verovirasto voisi hyväksyä vähennyksen, vaikkei verovelvollisella ole hallussaan lain vaatimusten mukaista tosittetta, jos verovelvollinen kykenee muutoin osoittamaan olevansa oikeutettu vähennykseen.

Myös muihin arvonlisäverolainsäädännön vähennysoikeuden toteennäyttämistä ja kirjanpitovelvollisuutta koskeviin säännöksiin ehdotetaan joitakin täydennyksiä.

Arvonlisäverolakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi eräitä teknisluonteisia tarkistuksia.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Arvonlisäverolain 13 a §:n 2 momentti ja 45 § ovat kuitenkin tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun lait on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä seuraavin muutosehdotuksin.

Arvonlisäverolakiin ehdotetut muutokset aiheutuvat pääosin laskutusta koskevasta Euroopan yhteisön direktiivistä, joka on pantava täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä 1.1.2004.

Direktiivillä on tarkoitus yhdenmukaistaa ja ajanmukaistaa laskuilla arvonlisäverotuksessa vaadittava tietosisältö ja luoda tyhjentävät puitteet kaikkien jäsenmaiden laskutusta koskeville arvonlisäverosäännöksille. Direktiivillä on tarkoitus sallia myös sähköinen laskutus kaikissa jäsenmaissa. Tällä tavoin on tarkoitus poistaa jäsenvaltioiden välillä oleva säännöskirjo ja edistää sisämarkkinoiden joustavaa toimintaa. Yhdenmukaisuuden vaatimus ja tyhjentävä sääntely aiheuttavat myös sen, että direktiivissä jätetty kansallinen liikkumavara on pieni.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota erityisesti laskujen tietosisältöä koskeviin vaatimuksiin, velvollisuuteen antaa uusi lasku alennuksen tai muun hyvityksen vuoksi sekä vähennysoikeuden kytkemiseen muodollisesti virheettömään laskuun. Arvonlisäverolakiin ehdotettuja muutoksia on pidetty näiltä osin epäselvyyttä aiheuttavina tai liiallisina. Huolena on ollut myös se, että verohallinnon tulkintakäytäntö saattaa muodostua epäyhtenäiseksi tai liian joustamattomaksi.

Lakiehdotus ja sen perustelut on laadittu hallituksen esityksen mukaan laskujen säilytyspaikkaa koskevaa säännöstä lukuun ottamatta elinkeinonharjoittajien kannalta niin joustavasti kuin se on ollut direktiivin velvoitteiden nojalla mahdollista. Tämä on tuotu yksityiskohdittain perusteltuna esiin myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Esitettyihin sanonnallisiin muutoksiin ei siten ole valiokunnan mielestä perustetta. Myöskin vähennysoikeutta koskeva säännös ja velvollisuus antaa uusi lasku ovat direktiivin edellyttämiä.

Valiokunta korostaa, että vähennysoikeuden kannalta ratkaisevia ovat edelleen aineelliset edellytykset. Koska arvonlisäverojärjestelmä perustuu myyjän ja ostajan velvollisuuksien erottamiselle ja lasku on siinä keskeinen väline ja tehokkuuden tae, myös laskuille asetettujen muotovaatimusten noudattaminen on tärkeää.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Verohallituksen tarkoituksena on laatia mahdollisimman nopeasti lain soveltamisohjeet käytäntöä varten. Ohjeistuksen laadinnassa on tarkoitus kuulla myös yritystahoa, jotta erilaiset laskutuskäytännöt voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon. Tarkoitus on myös korostaa säännösten tulkinnassa sallittua joustavuutta.

Vaikka laskua koskevat muodolliset edellytykset täsmentyvät nyt säännöstasolla merkittävästi, vaatimukset vastaavat valiokunnan saa-

man selvityksen mukaan kuitenkin suurelta osin nykykäytäntöä. Verohallituksen ohjeilla voidaan poistaa tarpeetonta epätietoisuutta sallituista menettelytavoista ja korostaa niitä joustavia käytäntöjä, joihin on monin osin edelleen mahdollisuuksia. Valiokunta katsoo sen vuoksi, ettei esitystä ole syytä muuttaa muutoin kuin vähäisiä laskuja koskevan euromääräisen rajan sekä eräiden teknisluonteisten tarkennusten vuoksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

45 §:n 3 momentti sekä voimaantulosäännös. Momentissa on säädetty eräiden tekijänoikeuslain alaisten korvausten verovapaudesta silloin, kun korvauksen saajana tai maksajana on tekijänoikeuden haltijoita edustava järjestö. Momenttiin ehdotetut muutokset liittyvät vireillä olevaan hallituksen esitykseen tekijänoikeuslain muuttamisesta (HE 177/2002 vp). Tekijänoikeuslakia ei ole kuitenkaan tarkoitus muuttaa esityksen perusteella. Arvonlisäverolain 45 §:n 3 momentin muutoksille ei siten ole myöskään perustetta. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että säännös pysytetään nykyisellään ja että voimaantulosäännöstä muutetaan tätä vastaavasti.

102 a §:n 2 momentti. Lakiehdotuksen mukaan 102 a §:n 1 momentti koskisi nykyisestä poiketen myös ostoja, joista ostaja on käännettyä verovelvollisuutta tai tavaroiden yhteisöhankintaa koskevien säännösten nojalla itse verovelvollinen. Ehdotetun uuden 3 momentin mukaan vähennysoikeuden edellytyksenä olisi näissä tilanteissa ostajan tai yhteisöhankkijan itse laatima tosite, jos verovelvollinen ei saa myyjältä 1 momentissa tarkoitettua laskua.

Edellytyksenä olisi lisäksi se, että verovelvollinen on täyttänyt 162 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa tai että vero on maksuunpantu. Valiokunta esittää säännöstä muutettavaksi siten, että tämä ehto koskisi kaikkia käännetyn verovelvollisuuden tai yhteisöhankinnasta suoritettavan veron tilanteita, eikä vain tilannetta, jossa ostaja ei saa myyjältä laskua. Samalla valiokunta ehdottaa, että uusi säännös lisätään pykälän 2 momentiksi, jolloin nykyinen 2 momentti muuttuu 3 momentiksi.

209 c §:n 1 momentin 1 kohta. Jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus säätää lievennyksiä laskumerkintävaatimuksiin mm. silloin, kun on kysymys määrältään vähäisistä laskuista. Lakiehdotuksen mukaan tällaisina pidettäisiin enintään 200 euron suuruisia laskuja. Ehdotettua rajaa on pidetty valiokunnan asiantuntijakuulemisessa turhan alhaisena. Valiokunta esittää, että raja muutettaisiin 1 000 euroon.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi lain johtolause, 45 §:n 3 momentti, 102 a §:n 3 momentti, 209 c §:n 1 momentin 1 kohta sekä voimaantulosäännös muutettuina (Valiokunnan muutos ehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun arvonlisäverolain (1501/1993) 173 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1486/1994, ja

muutetaan 13 a §:n 2 momentti, 43 b §:n 4 momentti, 43 c §:n 4 momentti, *(poist.)* 102 a §:n 1 momentti, 112 §:n 4 ja 5 momentti, 169 ja 170 a §, 173 a §:n 2 momentti, 22 luvun otsikko, 209—209 c § ja 218 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 13 a §:n 2 momentti laeissa 377/1994 ja 1265/1997, 43 b §:n 4 momentti, 43 c §:n 4 momentti ja 170 a § laissa 940/1999, *(poist.)* 102 a §:n 1 momentti, 169 ja 209 b § laissa 1767/1995, 173 a §:n 2 momentti ja 209 § mainitussa laissa 1486/1994, 209 a § mainituissa laeissa 1486/1994 ja *1767/1995* sekä laissa 1457/2001, 209 c § mainitussa laissa 940/1999 ja laissa 915/2001 sekä 218 §:n 3 momentti laissa 250/2001, ja

lisätään 13 a §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 377/1994 ja 1265/1997, uusi 5 momentti, 13 c §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1486/1994 ja 1767/1995, uusi 6 momentti, 102 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1767/1995, uusi **2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi**, lakiin ennen väliotsikkoa uusi 102 c §, 111 §:ään uusi 2 momentti, 112 §:ään siitä mainitulla lailla 1486/1994 kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti, lakiin uusi 209 d—209 k § ja 210 §:n edelle uusi 22 a luvun otsikko seuraavasti:

45 §

— — — — —
(Poist.)

tiedot sekä ostosta tai yhteisöhankeinnasta suoritettava vero ja verokanta. *(Poist.)*
— — — — —

102 a §

— — — — —
Jos kyse on ostosta 2 a, 8 a tai 9 §:n nojalla suoritettavan veron taikka yhteisöhankeinnasta suoritettavan veron vähentämisestä, *edellytyksenä on lisäksi, että verovelvollinen on täyttänyt 162 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa tai että vero on maksuunpantu. Jos* verovelvollinen *ei* saa myyjältä 1 momentissa tarkoitettua laskua, vähennysoikeuden edellytyksenä on verovelvollisen itse laatima tosite, josta ilmenee soveltuvin osin 209 b §:n 2 momentissa tarkoitettut

209 c §

Poiketen siitä mitä 209 b §:n 2 momentin 1—10 kohdassa säädetään, seuraavissa laskuissa tarvitsee olla vain 3 momentissa tarkoitettut tiedot:

1) loppusummaltaan enintään *1 000* euron suuruiset laskut;

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten HE)

Lain 13 a §:n 2 momentti *(poist.) tulee* kuitenkin voimaan päivänä kuuta 2003.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

(5 mom. *poist.*)

Helsingissä 7 päivänä helmikuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Maria Kaisa Aula /kesk	Anni Sinnemäki /vihr
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Sakari Smeds /kd
jäs.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Kari Uotila /vas
	Timo Ihamäki /kok (osittain)	Jukka Vihriälä /kesk
	Seppo Kääriäinen /kesk	vjäs. Ulla Juurola /sd
	Hanna Markkula-Kivisilta /kok	Kari Kantalainen /kok
	Tuija Nurmi /kok	Hannes Manninen /kesk
	Mauri Pekkarinen /kesk	Pirkko Peltomo /sd (osittain)
	Virpa Puisto /sd (osittain)	Iivo Polvi /vas.
	Matti Saarinen /sd (osittain)	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.